

Protokół

51. posiedzenia I. sesyi IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 11. października 1909 r.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.	4.911, 4.913—4.916, 4.918, 4.924—4.932, 4.936, 4.937—4.940.
Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.	Komisji szkolnej L. s. 4.907—4.910, 4.912, 4.917, 4.919, 4.920, 4.933, 4.934, 4.935.
Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.	Komisji gminnej L. s. 4.890.
Obecnych posłów 131.	Komisji budżetowej L. s. 4.903.
Ze strony Rządu: c. k. Radca dworu Jan Czeżowski.	Komisji administrac. L. s. 4.876—4.880, 4.882, 4.902.
Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.	Komisji prawniczej L. s. 4.887—4.889.
Marszałek oznajmia, iż protokół 49 posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 50 posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.	Komisji gosp. kraj. L. s. 4.900, 4.901.
Sekretarz St. Henryk hr. Badeni odczytuje spis petycyi, wniesionych po dzień 11. października 1909 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:	Komisji drogowej L. s. 4.886, 4.893, 4.894.
Wydziałowi krajowemu L. s. 4.867—4.871, 4.833, 4.884, 4.891, 4.892, 4.904—4.906.	Komisji kolejowej L. s. 4.895—4.899.
	Komisji sanitarnej L. s. 4.885.
	Komisji reformy wyborczej L. s. 4.872—4.874, 4.881.
	Komisji reform agrarnych L. s. 4.875.
	Po odczytaniu petycyj L. s. 4.867 gminy Raków o zapomogę z powodu klęski gradobicia, przemawia p. Styła popierając tę petycyę.

Sekretarz p. St. Henryk hr. Badeni odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji L. s. 4,871 gminy Czarnej o udzielenie zapomogi z powodu klęsk elementarnych, przemawia p. A. Staruch, popierając tę petycję.

Sekretarz p. St. Henryk hr. Badeni odczytuje spis dalszych petycji, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Marszałek udziela głosu p. komisarzowi rządowemu w celu odpowiedzi na interpelacye.

Przemawia komisarz rządowy Radca dworu Jan Czeżowski i odpowiada na interpelacye :

1) pp. Jedyńka i tow. z 26.9 1908 w sprawie sprawowania funkcji dyrektora pow. Kasy oszczędności w Ropczycach przez Piotra Juszczyka :

2) pp. Tracza i tow. z 30.10 1908 w sprawie budowy mostu na Czeremoszu między Kulami a Wyżnicą :

3) pp. Tracza i tow. z 4.11 1908 w sprawie nadużyć popełnionych przez St. Maksymowicza, naczelnika gminy w Rzeczyczanach pow. horodeńskiego ;

4) pp. Bisa i tow. z dnia 16.10 1908 w sprawie wstrzymania poborów inwalidy Tomasza Tenderysa z Przyszowa szlacheckiego ;

5) pp. Oleśnickiego i tow. z 12.10 1908 w sprawie nieuwzględnienia prośby „Proświty“ w Trybuchowcach o nadanie trafiki ;

6) pp. Kurowca i tow. z 14.10 1908 w sprawie nieposzanowania języka ruskiego przez sąd. Urząd podatkowy i pocztowy w Dolinie.

Marszałek udziela głosu p. Stapińskiemu przed przystąpieniem do porządku dziennego.

Przemawia p. Stapiński w sprawie odroczenia sesji sejmowej.

Marszałek stwierdza, że nie wie o wcześniejszem odroczeniu Sejmu, że od jutra zarządzi po dwa posiedzenia i uprasza posłów o stały i trwały współudział w pracach Sejmu.

Marszałek oznajmia, że Izba przystępuje do załatwienia wniosku nagłego p. Oleśnickiego i tow. z wezwaniem do c. k. Rządu w sprawie zarządzeń co do wykonania ustawy krajowej z 20.12 1905 L. 11 z r. 1906 Dz. u. i rozp. kr.

Wniosek ten opiewa :

W n i o s e k n a g ł y

p. Oleśnickiego i tow. z wezwaniem do c. k. Rządu w sprawie koniecznych zarządzeń co do wykonania ustawy krajowej z 20. grudnia 1905 L. 11 z roku 1906 Dz. u. kraj.

Podpisani wnoszą :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wzywa się c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie :

1) wydał rozporządzenie wykonawcze do ustawy z 20. grudnia 1905 L. 11 Dz. u. kr. z r. 1906 ;

2) ogłosił termin, od którego podania o koncesyi szynkarskiej można będzie wnosić, jak również podał w tem ogłoszeniu warunek jaki w tem podaniu petenci mają wykazać i dopełnić ;

3) przy udzielaniu koncesyi na wyszynk trunków spirytusowych od 1. stycznia 1911 spowodował ścisłe trzymanie się następujących zasad :

a) że w gminach wiejskich nie może być więcej szynków jak jeden na 800 mieszkańców,

b) że przy równych warunkach należy przedewszystkiem udzielić koncesyi szynkarzkiej sklepom gminnym, cerkiewnym jak również sklepom, założonym i prowadzonym oświatowemi i ekonomicznemi organizacyami ruskimi we wschodniej, a polskimi w zachodniej części kraju.

Wnioskodawca:
Oleśnicki.

Lewicki, Kurowiec, Makuch, Skwarko, Sandulak, Senyk, Dumka, T. Staruch, A. Staruch, Sodomora, Winniczuk, Korol, Myroniuk, Zajaczuk, Hanezakowski, Tracz.

Marszałek otwiera rozprawę nad nagłością tego wniosku.

Przemawia p. Oleśnicki, uzasadniając nagłość swego wniosku.

Marszałek przerywa mowę, wzywając go, by ograniczył swe przemówienie do nagłości.

Przemawia dalej p. Oleśnicki.

Marszałek wzywa zapisanych do głosu mówców, by ściśle mówili o nagłości wniosku, a dopiero po uchwaleniu nagłości będzie można rozprawiać o meritum sprawy.

Przemawia p. Korol.

Przemawia p. Stapiński.

Przemawia p. Battaglia.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy nad nagłością na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Przemawia zapisany do głosu p. Skwarko.

Marszałek przerywa mowę, wzywając go, by ograniczył się do nagłości.

Przemawia dalej p. Skwarko.

Przemawia p. T. Staruch.

Izba uchwała nagłość tego wniosku.

Przemawia p. Oleśnicki, uzasadniając sam wniosek, a pod względem formalnym wnosi o przekazanie tego wniosku komisji administracyjnej z tem, by ta do 3 dni przedłożyła sprawozdanie w tym przedmiocie.

Przemawia p. Laskowski i wnosi, by komisya w ciągu tej sesji przedłożyła sprawozdanie w tym przedmiocie.

Przemawia p. Skołoszewski.

Izba uchwała przekazanie wniosku nagłego p. Oleśnickiego komisji administracyjnej, oddzielnie odrzuca wniosek formalny p. Oleśnickiego o polecenie komisji, by do trzech dni przedłożyła sprawozdanie w tym przedmiocie, wreszcie uchwała wniosek formalny p. Laskowskiego, by komisya przedłożyła sprawozdanie w tym przedmiocie przed ukończeniem obecnej sesji sejmowej.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest: Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia gwarancji kraju dla emisji obligacyj komunalnych Banku krajowego.

Sprawozdawca p. Pilat wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji bankowej.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku posłów Andrzeja ks. Lubomirskiego, Starzyńskiego i tow. o przerachowanie baremu taryfowego c. k. kolei państwowych przez kolej żelazną Lwów-Belzec (Tomaszów) i ulepszenia rozkładu jazdy na tej ostatniej.

Przemawia p. A. Lubomirski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi o odesłanie tego wniosku do komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Stanisława Henryka hr. Badeniego i tow. w sprawie połączenia linii kolejowej Lwów - Podhajce z linią Stanisławów-Husiatyn na stacyi Buczacz.

Przemawia p. Stanisław Henryk hr. Badeni uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi o odesłanie tego wniosku do komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Marsa i tow. w sprawie budowy klinik w Uniwersytecie lwowskim.

Przemawia p. Mars uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi o odesłanie tego wniosku do komisji sanitarnej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza i tow. w sprawie włączenia linii upaństwowionej obecnie kolei Północnej Ces. Ferdynanda znajdującej się w obrębie Galicyi, do okręgu urzędowania dyrekcji c. k. kolei państwowych w Krakowie.

Marszałek udziela głosu p. Merunowiczowi dla uzasadnienia tego wniosku.

P. Merunowicz nieobecny w Izbie.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Żardeckiego i tow. w sprawie przebudowania wąskotorowej kolei Przeworsk-Dynów na kolej normalnotorową.

Przemawia p. Żardecki uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi o odesłanie tego wniosku do komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwala powyższy wniosek.

Następuje:

Dalszy ciąg rozprawy szczegółowej nad sprawozdaniem komisji przemysłowej o wniosku p. Baltaglii i tow. dotyczącym projektu ustawy w przedmiocie organizacji statystyki handlu zewnętrznego Galicyi.

Sprawozdawca czyta:

§. 5.

Dla wszelkich przesyłek towarów wchodzących w granice Galicyi z poza granic monarchii w sposób inny, jak określony w §. 1., a więc drogą kołową lub wodną, jednak nie zapomocą żeglugi parowej, deklaracje statystyczne będą wypełnione przez c. k. Urzędy cłowe, dokonujące odprawy cłowej.

Na urzędach tych cięży również obowiązek zbierania i przesyłania deklaracji w sposób, określony w ustępie drugim paragrafu 4.

Przemawia p. Hanczakowski i stawia następujące trzy poprawki:

w drugim wierszu §. 5. należy zamiast słów „monarchii“ użyć słów „kraju“,

w wierszu piątym zamiast słów „c. k. Urzędy cłowe“ użyć należy słów „drogą osobnego rozporządzenia ustanowić się mające organa“,

w ustępie drugim należy użyć zamiast słów „na urzędach“ „na organach tych“.

Przemawia p. Makuch.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Marszałek wzywa zapisanych do głosu posłów, a mianowicie: „przeciw“ Oleśnickiego, Lewickiego, Sodomorę i T. Starucha, Skarbka i Sałę, zaś „za“ pp. Kurowca, Dumkę, Hanczakowskiego, Kolischer, Tertila, T. Cieńskiego, Schätzla do wyboru mowców generalnych.

Przemawia generalny mowca „przeciw“ p. Oleśnicki.

Generalny mowca „za“ p. Tertil zrzeka się głosu.

Przemawia sprawozdawca poseł Adam.

Izba w trzech oddzielnych głosowaniach odrzuca trzy poprawki posła Hanczakowskiego, które Marszałek odczytuje, a osobno uchwała §. 5 zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 6.

Krajowa komisja dla spraw przemysłowych zorganizuje przy pomocy korporacji gospodarczych ustawowych i dobrowolnych za zatwierdzeniem Wydziału krajowego komisję znawców dla oznaczenia wartości handlowych dla przesyłek objętych wspomnianymi deklaracjami statystycznymi, a wyniki wszystkich objętych tą ustawą zabiegów statystycznych uczyni przedmiotem stałych peryodycznych publikacji.

Przemawia p. Oleśnicki.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy na wniosek sekretarza p. Urbańskiego.

Przemawia zapisany do głosu „przeciw“ p. Hanczakowski.

Przemawia zapisany do głosu „za“ p. Kolischer.

Sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała §. 6. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§ 7.

Celem pokrycia kosztów druku formularzy na deklaracje statystyczne, oraz kosztów opracowania i publikowania zebranego materiału, może być pobierana od osób obowiązanych do wystawienia deklaracji statystycznej opłata statystyczna, a to za każdą przesyłkę deklarowaną z wyjątkiem przesyłek pocztowych — w wysokości 10 halerzy lub niższej, ustalonej rozporządzeniem wykonawczem po wysłuchaniu galicyjskich Izb handlowych i przemysłowych.

Resztę wspomnianych kosztów ponosi fundusz krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Przemawia p. T. Staruch.

Przemawia p. Lewicki.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy nad wnioskiem sekretarza p. Urbańskiego.

Marszałek wzywa zapisanych do głosu mowców, a mianowicie mowców „przeciw“ Rittla, Kurowca, Dumkę, Maryewskiego, Sarego — oraz mowców „za“ pp. Battaglię, Tabońskiego, Sałę, Skarbka, A. Lubomirskiego, Tertila, Maissa do wyboru mowców generalnych.

Generalny mowca „przeciw“ p. Sare i generalny mowca „za“ p. Battaglia zrzekają się głosu.

Sprawozdawca p. Adam zrzeka się głosu.

Izba uchwała § 7 zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek oznajmia, że wysł §. 53 regulaminu otwiera rozprawę łącznie nad §§ 8 i 9.

Sprawozdawca czyta:

§ 8.

Organom władz skarbowych wzbroniony jest wgląd w deklaracje statystyczne z wyjątkiem wynikającym z § 5. tej ustawy.

Wszelkie organy władz oraz przedsiębiorstw przewozowych, niemniej jak organy krajowej Komisji dla spraw przemysłowych oraz i znawcy powołani na podstawie § 6 obowiązani są do ścisłego zachowania tajemnicy względem treści deklaracji statystycznych.

§. 9.

Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy wyda c. k. Namiestnictwo za zgodą i w porozumieniu z Wydziałem krajowym Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim oraz w porozumieniu z c. k. Dyrekeyami kolei państwowych we Lwowie, Krakowie i Stanisławowie tudzież z c. k. Dyrekeyą kolei północnej, z c. k. Dyrekeyą poczt i telegrafów we Lwowie, wreszcie z c. k. krajową Dyrekeyą skarbu we Lwowie.

Przemawia p. Skwarko.

Przemawia p. Hanczakowski.

Po zamknięciu rozprawy przemawia zapisany do głosu p. T. Staruch.

Sprawozdawca p. Adam zrzeka się głosu.

P. T. Staruch uprasza o skonstatowanie kompletu.

Marszałek stwierdza, że Izba jest w komplecie.

Izba uchwała §§ 8 i 9 zgodnie z wnioskiem komisji.

Marszałek oznajmia, że otwiera łącznie rozprawę nad §§ 10, 11 i tytułem oraz wstępem ustawy.

Sprawozdawca czyta:

§ 10.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie 1. stycznia 1911 roku.

§ 11.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych handlu, rolnictwa, kolei żelaznych i skarbu

U s t a w a

z dnia w przedmiocie organizacyi statystyki handlu zewnętrznego Galicyi.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje:

Przemawia p. T. Staruch i stawia poprawkę następującą:

W § 10 zamiast „1911” ma być „1915”, w § 11 dodać słowa: „i robót publicznych”.

Przemawia p. Skwarko i wnosi o opuszczenie § 10.

Po zamknięciu rozprawy sprawozdawca p. Adam zrzeka się głosu.

Izba nie popiera powyższej poprawki p. T. Starucha do § 10.

Izba uchwała § 10 zgodnie z wnioskiem komisji, wobec czego upada wniosek p. Skwarki.

Izba nie popiera powyższej poprawki p. T. Starucha, wniesionej do § 11.

Izba uchwała § 11, a następnie oddzielnie tytuł i wstęp ustawy, zgodnie z wnioskiem komisji.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania projektu powyższej ustawy bez czytania, uchwała Izba cały projekt powyższej ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek oznajmia, że Izba przystępuje do załatwienia niektórych wniosków nagłych, a mianowicie następuje:

W n i o s e k

posła Stanisława Henryka Badeniego o zapomogę dla pogorzalców gminy Dobropole pow. buczackiego.

Wysoki Sejmie!

Przed kilku dniami zniszczył ogień 64 zabudowań włościańskich w gminie Dobropole powiatu buczackiego pozabawiając 300 osób dachu i wszelkich środków do życia.

Wobec tego smutnego stanu rzeczy podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy pogorzelcom gminy Dobropola udzielić wydatnej zapomogi.

Wnioskodawca:

Stanisław Henryk Badeni.

Bandrowski, St. Mycielski, Wrześniowski, Czecz, Zamoyski, Brykczyński, Tadeusz Cieński, Niezabitowski, Cielecki, Rayski, Krynicki, Władysław Czaykowski, Skrzyński, Jędrzejowicz.

P. Stanisław Henryk hr. Badeni uzasadnia nagłość tego wniosku, a pod względem formalnym wnosi na przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwala nagłość, a oddzielnie przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Następuje:

W n i o s e k n a g ł y

p, Winniczuka i tow. w sprawie zapomogi dla pogorzalców gminy Jamnica pow. stanisławowskiego.

Dnia 5. października 1909, w samo południe, gdy ludzie byli przy robocie w polu, we wsi Jamnica powstał ogień i zniszczył 23 gospodarstw wraz ze wszystkimi płodami, które już z pola były pozwożone, tak, że ludzie ci nie mogli nawet nic z odzieży uratować, bo jak już powiedziano, nie było ich w domu.

Nad 50 rodzin zostało bez dachu, bez pożywienia i bez odzieży i bez kawałka chleba, tylko gdzie niektórym pozostały ziemniaki w polu, które nie były wykopane, bo te, które były pozwożone, wkońcu także uległy pożarowi.

Z powodu tego wielkiego nieszczęścia, które nawiedziło mieszkańców gminy Jamnica, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uznać sprawę za nagłą i uchwalić zarazem dla pogorzalców gminy Jamnica, pow. stanisławowskiego zapomogę w wysokości pięciu tysięcy koron.

Wnioskodawca:

Winniczuk.

Krynicki, Senyk, Oleśnicki, Korol, Hanczakowski Lewicki, A. Staruch, T. Staruch, Dunka, Tracz, Kurowiec, Skwarcko, Myroniuk-Zajaczuk, Sodomora, Sandulak,¹ Makuch, Krysowaty.

P. Winniczuk nieobecny w Izbie.

Marszałek udziela głosu p. T. Staruchowi celem poparcia nagłości tego wniosku, w zastępstwie wnioskodawcy p. Winniczuka.

P. T. Staruch popiera nagłość tego wniosku, a pod względem formalnym wnosi na przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwala nagłość a oddzielnie przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Następuje:

W n i o s e k n a g ł y.

Dnia 6. października zniszczył pożar doszczętnie 23 zagród mieszczańskich w Żydaczowie wraz z nagromadzonymi zbiorami żywności i paszy o łącznej wartości 76.000 K.

29 rodzin pozostaje bez dachu i chleba i patrzy z trwogą na widomo nędzy i głodu, zbliżające się wraz z nadchodzącą zimą.

Podjąwszy akcyę ratunkową, mającą na celu niesienie pomocy pogorzalcóm, udało się prezydium Wydziału powiat. żydaczowskiego do Wysokiego Sejmowi z prośbą o zasiłek dla pogorzalców.

Na powyższych podstawach podpisani wnoszą:

1) Wysoki Sejm uchwalić raczy zapomogę 2.000 K dla pogorzalców w Żydaczowie.

2) Wysoki Sejm raczy odesłać powyższy wniosek do komisji budżetowej z poleceniem, aby do trzech dni przedłożyła Sejmowi ustne sprawozdanie z powyższego wniosku.

Lwów, dnia 11. października 1909.

Wnioskodawca:
Kozłowski.

Sozański, Stadnicki, Czartoryski, Gnicwosz, Raciborski, Winc. Krański, Jan Szeptycki, J. Brunicki, Czaykowski,

Schnell, A. Lubomirski, K. Lubomirski, Piniński Starzyński. Götz, Pastor.

P. Kozłowski uzasadnia nagłość tego wniosku, a pod względem formalnym wnosi na przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała nagłość a oddzielnie przekazanie tego wniosku komisji budżetowej.

Marszałek oznajmia, że na początku jutrzejszego posiedzenia ma zamiar umieścić wnioski nagłe pp. Lewickiego i Adama w sprawie uprzywilejowania podatkowego stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Marszałek zamyka posiedzenie, naczynając następne na dzień 12. października 1909 godzinę 10. przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 1 minut 58 popołudniu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.

Stanisław Henryk Badeni w. r.